

ΣΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ευρώπη αποτελεί την ευρύτερη γεωγραφική και πολιτιστική ενότητα προς την οποία ήταν σταθερά προσανατολισμένη η χώρα μας ήδη από τη σύσταση του νέου Ελληνικού κράτους, πολύ πριν την πλήρη ένταξή της στην - διαρκώς διευρυνόμενη - πολιτική ένωση των ευρωπαϊκών λαών. Ο προσανατολισμός αυτός δεν οφειλόταν, βέβαια, μόνο στο γεγονός ότι η χώρα ανήκει στην ευρωπαϊκή ήπειρο, αλλά κυρίως στη μεγάλη και ουσιαστική οφειλή της αναγεννημένης Ελλάδας στο πνεύμα του Ευρωπαϊκού διαφωτισμού που αφύπνισε την εθνική συνείδηση των Ελλήνων και στήριξε τον απελευθερωτικό τους αγώνα. Η συνθήκη αυτή, ωστόσο, ήταν αμφιμονοσήμαντη αφού και ο διαφωτισμός υπήρξε γνήσιο τέκνο του αρχαίου ελληνικού πνεύματος και με τη συμβολή του στην απελευθέρωση της Ελλάδας εξόφλησε μια μεγάλη, δική του οφειλή.

Η θέση της Ελλάδας λοιπόν, γεωγραφικά, ιστορικά και πολιτιστικά, βρισκόταν πάντα στην Ευρώπη. Πολιτικά όμως, η χώρα ακολούθησε τη δική της ιστορική περιπέτεια, ως τη στιγμή που οι συνθήκες της επέτρεψαν να ταυτίσει το μέλλον της με το μέλλον της Ευρώπης και - με την πλήρη ένταξή στην τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα στις αρχές του 1981 - να πάρει μέρος, ως ισότιμος εταίρος, στο μεγαλύτερο πολιτικό πείραμα της σύγχρονης ιστορίας - το πιο εκτεταμένο πείραμα εφαρμογής, στην πράξη, των αρχών του διαφωτισμού.

Η πορεία της Ευρώπης, ιδίως μετά την πρόσφατη εντυπωσιακή διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξελίσσεται σ' ένα πρώτου μεγέθους ιστορικό στοίχημα για το οποίο δεν υπάρχουν περιθώρια αρνητικής έκβασης. Σ' αυτή τη διαδρομή η μεγαλύτερη εγγύηση για το μέλλον της Ευρώπης είναι οι ίδιοι οι λαοί της, γι' αυτό οι πολιτικές ηγεσίες οφείλουν να κατανοήσουν και να υπηρετήσουν αποτελεσματικά την ανάγκη δημιουργίας μιας κοινής ευρωπαϊκής συνείδησης ως πρωταρχικού παράγοντα της πολυπόθητης Ευρωπαϊκής συνοχής. Η πρόσφατη περιπέτεια του Ευρωπαϊκού Συντάγματος, αποδεικνύει ότι ο δρόμος αυτός θα είναι μακρύς και επίπονος. Σ' αυτό το δρόμο όμως, τα βήματα της Ευρώπης θα πρέπει να είναι σταθερά και αποφασιστικά. Γι' αυτό σ' αυτή τη δύσκολη πορεία είναι υποχρεωμένοι να συμβάλουν, με τον πολιτικό τους λόγο, όλοι όσοι ασχολούνται με τα δημόσια πράγματα τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Την ανάγκη αυτή φιλοδοξεί να υπηρετήσει και το βιβλίο αυτό, στο οποίο ανθολογούνται κείμενα μου που εστιάζουν στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε κρίσιμους τομείς και αναφέρονται στις κρίσιμες και αποφασιστικές - και για τη χώρα μας -

ευρωπαϊκές εξελίξεις. Πρόκειται για ομιλίες και άρθρα που προέκυψαν από την ανάγκη επικοινωνίας με τους πολίτες οι οποίοι ενδιαφέρονται για την ευρωπαϊκή υπόθεση και από το χρέος μου, ως πολιτικού, να καταθέσω δημόσια τις απόψεις μου για μια σειρά από σημαντικά ζητήματα, συμπυκνώνοντας έτσι τις πολύτιμες εμπειρίες που απέκτησα κατά τη διάρκεια της θητείας μου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο η οποία ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2004 όταν, κάπως αναπάντεχα πρέπει να ομολογήσω, η πολιτική μου διαδρομή διασταυρώθηκε με τα βήματα της Ευρώπης.

Όσο κι αν στην εικοσάχρονη δημόσια πορεία μου ασχολήθηκα - από πολλές και διαφορετικές θέσεις - με τομείς της ευρωπαϊκής πολιτικής συναρτημένους με την ανάπτυξη της χώρας μας, όσο κι αν ήμουν πάντα ενήμερος για τις εξελίξεις στην Ευρώπη οι οποίες επηρέαζαν κατ' ανάγκη και την Ελλάδα, ποτέ δεν είχα φανταστεί - και πολύ περισσότερο επιδιώξει - να βρεθώ στα έδρανα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Υπήρξα μέχρι τον Ιούνιο του 2004, ένας μαχόμενος κοινοβουλευτικός της εθνικής πολιτικής σκηνής, χάρη στη στήριξη και την εμπιστοσύνη με την οποία επανειλημμένα με τίμησαν οι πολίτες της Λέσβου, της Λήμνου και του Αγίου Ευστρατίου. Όσα δημόσια αξιώματα κι αν "συνάντησα" κατά την περίοδο αυτή, ποτέ δεν λησμόνησα ότι η κύρια αποστολή μου ήταν πάντοτε η εκπροσώπηση στο ελληνικό κοινοβούλιο του λαού του Νομού Λέσβου, ενός Νομού που υπήρξε και το λίκνο της πολιτικής μου σταδιοδρομίας.

Στις εκλογές του Μαρτίου του 2004 όμως και εξ αιτίας του παράλογου εκλογικού νόμου, ένα μεγάλο τμήμα του λαού αυτού έμεινε χωρίς φωνή στη Βουλή των Ελλήνων, παρά το γεγονός ότι μου είχε αναθέσει - για έβδομη συνεχή φορά και με μεγάλο αριθμό ψήφων - την εκπροσώπηση του στην εθνική αντιπροσωπεία. Ύστερα από αυτό, ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ αποφάσισε να με περιλάβει στο Ψηφοδέλτιο του Κινήματος για τις, επερχόμενες τότε, Ευρωεκλογές του Ιουνίου 2004. Η απόφαση αυτή του Γιώργου Παπανδρέου - όσο κι αν αποτελούσε εξαιρετική τιμή και έμπρακτη αναγνώριση της πολιτικής μου συμβολής, ιδίως από τη θέση του Υπουργού Αιγαίου που μέχρι πρόσφατα κατείχα - ήταν κυρίως μια συμβολική χειρονομία που απευθυνόταν σε μια μεγάλη μερίδα των πολιτών του Νομού Λέσβου οι οποίοι, με τον τρόπο αυτό, θα αποκτούσαν μια «άτυπη» πολιτική εκπροσώπηση - αν όχι στο ελληνικό κοινοβούλιο - τουλάχιστον στον ευρύτερο χώρο διαμόρφωσης των πολιτικών εξελίξεων αφού, βέβαια, η ιδιότητα του Ευρωβουλευτή θα μου έδινε τη δυνατότητα ουσιαστικής παρέμβασης στα πολιτικά δρώμενα. Η αποστολή μου, μ' άλλα λόγια, θα ήταν διπλή, γι' αυτό και δύσκολη. Θα έπρεπε, από τη μία να εκπληρώσω στο ακέραιο τις υποχρεώσεις μου ως μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και από την άλλη να αγρυπνώ και να παρεμβαίνω υπερασπιζόμενος τα συμφέροντα του Λεσβιακού και Λημνιακού

λαού, σε μια δύσκολη – και όπως αποδείχτηκε άγονη -περίοδο συντηρητικής διακυβέρνησης.

Δέχτηκα με χαρά τη δύσκολη αποστολή, την οποία – μετά την εκλογή μου – προσπάθησα να εκπληρώσω με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και στο μέτρο που το επέτρεψαν τα ψυχικά μου αποθέματα και τα όρια της φυσικής μου αντοχής. Πιστεύω ότι υπήρξα συνεπής προς τους πολίτες των νησιών μας, όλο αυτό το διάστημα, αφού τόσο με τη πυκνή φυσική μου επιτόπια παρουσία – όσο συχνά αυτό ήταν δυνατό – όσο και με τις συνεχείς τοποθετήσεις και τις δημόσιες παρεμβάσεις μου για τα τοπικά ζητήματα, προσπάθησα να καλύψω το κενό που δημιουργήθηκε στην κοινοβουλευτική τους εκπροσώπηση. Ελπίζω ότι, έστω και με τον τρόπο αυτό, ανταπέδωσα την εμπιστοσύνη τους προς το πρόσωπό μου. Παράλληλα μ' αυτή την οφειλόμενη δραστηριότητα όμως, είχα την επιβεβλημένη υποχρέωση να ασκήσω με ζήλο και υπευθυνότητα τα καθήκοντα του μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς ανοιγόταν μπροστά μου ένας καινούργιος δρόμος πολιτικής δράσης γεμάτος γνώση, προκλήσεις και νέες πολύτιμες εμπειρίες.

Η θητεία μου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθορίστηκε από μία, αναπάντεχη επίσης αλλά και εξαιρετικά υπεύθυνη αποστολή, την οποία μου ανέθεσαν οι συνάδελφοί μου στις Βρυξέλλες εκλέγοντάς με – δύο φορές διαδοχικά - στη θέση του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Πολιτισμού, Εκπαίδευσης, Αθλητισμού και ΜΜΕ. Όσο κι αν μέτρησε για την εκλογή μου η προηγούμενη πείρα μου από ανάλογες θέσεις στην Ελλάδα - όπως το Υπουργείο Πολιτισμού και η δημόσια ραδιοτηλεόραση - η επιλογή μου από τους συναδέλφους μου, ασυνήθιστη για νεοεκλεγέντα ευρωβουλευτή, αποτέλεσε για μένα εξαιρετική τιμή και μεγάλη πρόκληση την οποία έκανε ακόμα μεγαλύτερη το γεγονός ότι ο προκάτοχός μου, ο πρώην πρωθυπουργός της Γαλλίας κ. Μισέλ Ροκάρ, είναι μια φωτεινή πολιτική προσωπικότητα με διεθνή ακτινοβολία.

Τα καθήκοντά μου ως Προέδρου της Επιτροπής Πολιτισμού μου έδωσαν την ευκαιρία να συμβάλλω δημιουργικά στην επεξεργασία μιας σειράς σημαντικών Προγραμμάτων που εξειδικεύουν και προσαρμόζουν την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις νέες απαιτήσεις που κομίζει η τεχνολογική και επικοινωνιακή επανάσταση της νέας εποχής, σε συνδυασμό με την ανάγκη να κρατήσει η Ευρώπη αλώβητη την πολιτιστική της κληρονομιά μέσα στην αναπόφευκτη σύγχυση της παγκοσμιοποίησης. Από την άλλη πλευρά η ιδιότητα του μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που ανήκει μάλιστα στη σοσιαλιστική του ομάδα, μου επέβαλε να σκεφτώ και να δράσω - με παρεμβάσεις, ερωτήσεις προς την Commission και πρωτοβουλίες για την έγκριση ψηφισμάτων – ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής

πολιτικής η οποία απειλείται από το νεοσυντηρητισμό και το «άπληστο» πνεύμα της οικονομίας της αγοράς, με αποτέλεσμα να διογκωθεί μια κρίση που υπέβασκε και που κορυφώθηκε με την καταψήφιση, στη Γαλλία και την Ολλανδία, του Ευρωπαϊκού Συντάγματος.

Το Ευρωκοινοβούλιο μου έδωσε τη δυνατότητα να ζήσω στο επίκεντρο των εξελίξεων την κρίση αυτή η οποία συνέπεσε με τη μεγάλη διεύρυνση που άλλαξε τα σύνορα και τα πολιτικά δεδομένα της Ευρώπης, αλλά και να κατανοήσω βαθύτερα ότι για να κερδηθεί το μεγάλο ιστορικό στοίχημα της ευρωπαϊκής ενοποίησης πρέπει η Ευρώπη να διασώσει, πάση θυσία, το κοινωνικό της πρόσωπο και να περιφρουρήσει τις κατακτήσεις των λαών της. Πολύ φοβούμαι ότι αν αυτό δεν επιτευχθεί, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα αποκοπεί πολιτικά από τις ρίζες του διαφωτισμού που τη γέννησαν και τη στηρίζουν. Αν, ωστόσο, το κατορθώσει θα έχει κάνει το μεγαλύτερο βήμα προς την ολοκλήρωση του πιο φιλόδοξου ειρηνικού πολιτικού εγχειρήματος της ιστορίας.

Τα κείμενα που θα συναντήσετε στις επόμενες σελίδες συγκεντρωμένα κατά ενότητες, αποτελούν γεννήματα της ευρωπαϊκής μου εμπειρίας και περιέχουν απόψεις, σχόλια προβληματισμούς, ερωτήματα και απαντήσεις πάνω σε μια σειρά θεμάτων με τα οποία ασχολήθηκα είτε ως Πρόεδρος της Επιτροπής Πολιτισμού είτε ως μαχόμενος Ευρωβουλευτής. Αρκετά από τα κείμενα αυτά έχουν επικαιρικό χαρακτήρα, καθώς αναφέρονται σε πρόσωπα και γεγονότα που σημάδεψαν – θετικά ή αρνητικά – τις ευρωπαϊκές εξελίξεις κατά το διάστημα της θητείας μου, δεν παύουν όμως να παρουσιάζουν ενδιαφέρον και σήμερα καθώς οι αφορμές τους αποτελούν παράγωγα γενικότερων συσχετισμών και καταστάσεων που εξακολουθούν να ισχύουν. Θέλω να πιστεύω ότι αυτή η επιτομή των δημόσιων πολιτικών μου τοποθετήσεων για την Ευρώπη και για την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς απλώνεται σε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων αιχμής, αποκτά ενδιαφέρον όχι ως απλός απολογισμός αλλά ως σύνθεση διαπιστώσεων και απόψεων που συγκλίνουν, αφού υπαγορεύονται από τη βαθιά μου πίστη στο όραμα μιας Ευρώπης ισχυρής, ενωμένης και κοινωνικά ευαίσθητης. Γι' αυτό και θέλω να πιστεύω ότι το περιεχόμενο αυτού του μικρού τόμου μπορεί να αποδειχτεί πραγματικά χρήσιμο στους ανήσυχους πολίτες που ενδιαφέρονται για τους θεσμούς, την πολιτική και το μέλλον της Ευρώπης.

Δεν έχω διλήμματα για το πολιτικό μου μέλλον. Όσο κι αν οι «σειρήνες» των Βρυξελλών είναι γοητευτικές, ξέρω ότι η πολιτική μου «Ιθάκη» βρίσκεται πάντα στο Βόρειο Αιγαίο, κοντά στην αλμύρα της θάλασσας. Πολύ σύντομα λοιπόν, θα πάρω το δρόμο της επιστροφής. Όμως δεν θα ξεχάσω ποτέ ότι η Ευρώπη μου «χάρισε το ωραίο ταξίδι», αφού η θητεία μου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – που κατά κάποιον τρόπο αντι-

κατοπτρίζεται στις σελίδες αυτού του βιβλίου – υπήρξε μια περίοδος γόνιμης πολιτικής μαθητείας.

Αθήνα, καλοκαίρι 2007

ΝΙΚΟΣ ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ